

Vasikkaripulin hoito

Ripuloiva vasikka tarvitsee nestettä, elektrolyyttejä ja energiaa. Olennaisinta on aloittaa nesteytys riittävän ajoissa. Jo ensimmäiseen kertaan, kun vasikka ei juo maitoaan, pitää reagoida aloittamalla nestehoito. Tämä tehdään tarjoamalla maitojuottojen välissä elektrolyyttijuomaa, joka sisältää oikeassa suhteessa natriumia, kaliumia ja esimerkiksi glukoosia energian lähteenä. Maitojuottoa pitää silti jatkaa koko ajan elektrolyyttijuoman annon rinnalla.

Hyvässä ripulijuomassa on 90-130 mmol/ litra natriumia ja 10-30 mmol/litra kaliumia sekä glukoosia, joka edistää natriumin imeytymistä suolesta. Glukoosin ja natriumin määrän suhteen tulisi olla välillä 1:1–3:1. Ripulivasikan elimistö paitsi kuivuu, niin myös happamoituu, ja siksi juomassa pitää olla jotain elimistön pH:ta nostavaa ainetta, kuten bikarbonaattia, asetaattia, propionaattia tai sitraattia. Tätä pH:n nostoa eli alkalisointi kykyä kuvataan ns. SID (Strong ion difference) -luvulla. Tämän luvun tulisi olla vähintään 60-80mEq/l. Ripulivalmisteiden tuoteselosteita kannattaakin lukea tämän takia tarkkaan. Uusimmissa valmisteissa näitä lukuja on ilmoitettu. Huomaa, että useimpien elektrolyyttijuomien ja maidon annon välinen aika tulee olla vähintään kaksi tuntia, koska elektrolyyttijuoma häiritsee maidon juoksettumista juoksettumismahassa. Vasikan olisi hyvä saada vuorotellen maito- ja elektrolyyttijuomaa eli esimerkiksi neljän-kuuden tunnin välein maitoa-elektrolyyttijuomaa-maitoa-elektrolyyttijuomaa niin kauan kunnes sonta muuttuu jälleen kiinteämmäksi ja ylimääräinen nesteen menettäminen elimistöstä pysähtyy.

Joskus hätätilanteessa pelkän ruoka soodan letkuttaminen suunkautta seisovalle vasikalle saattaa palauttaa sen imuhalun. Siinä 28 g soodaa liuotetaan 2 litraan lämmintä vettä ja maito juottoa ei saa olla kahteen tuntiin ennen eikä jälkeen (soda häiritsee juoksettumista). Lisäksi vanha ohje kotitekoiseen elektrolyyttijuomaan on: suolaa 5g (1 tl), soodaa 2,5 g (1/2 tl) ja rypälesokeria 50 g (5 rkl). Tämä ei saa olla tavallista sokeria vaan apteekista saatavaa rypälesokeria eli glukoosia. Vasikan letkuttaminen kannattaakin opetella yhdessä oman terveydenhuoltoeläinlääkärin kanssa terveydenhuoltokäynnillä.

Seisovaa, ei kuivunutta vasikkaa voi itse enää letkuttaa suunkautta, mutta jos vasikka ei nouse ylös tai on voimakkaasti kuivunut, se tarvitsee eläinlääkärin antamaa suonensisäistä nesteytystä. Eläinlääkäri voi arvioida myös samalla antibiootin ja kipulääkkeen tarpeen. Kuivumista arvioidaan silmien kuopalle painumisesta ja siitä, että palautuuko ihopoimu kaulalta kuinka nopeasti jos sitä vedetään ulospäin. Myös kipulääkettä voidaan antaa ripuloivalle vasikalle, jos vasikka ei ole vielä kuivunut. Kuivuneelle vasikalle kipulääkkeen antaminen voi johtaa vasikan munuaisten tuhoutumiseen, joten kipulääkkeen annossa pitää olla varovainen, ja nestetasapaino pitää olla ensin kunnossa.

Kirjoittajat: Seija Perasto, Sanni Virtanen, Heli Ojala, Sini Kuiri ja Anne Anttila. Tämä teksti on osa kirjoitusta " Mikä vasikoita ripulituttaa?", joka on julkaistu Nauta-lehdessä numerossa 4/2020.